

Sensorveiledning emnet regnskapsorganisering og regnskapsmessig verdsettelse januar 2020

Sensorveiledningen skal sikre en faglig forsvarlig og upartisk vurdering. Det bør derfor blant annet sikre at sensor har innsikt i hva som har vært fokus i undervisningen, og at sensor er kjent med hvilke deler av emnets innhold og undervisning som er særlig relevant for vurderingen. Ved klage på karakter har sensorveiledningen en særlig viktig funksjon: den skal bidra til at klagesensor så langt mulig har samme informasjonsgrunnlag som første sensor.

Emnekode: **SFB14615**

Tittel:
Regnskapsorganisering og
regnskapsmessig
verdsettelse

Semester: 4.

Læringsutbytte for emnet:

Emneplan med beskrivelse av læringsutbytte følger vedlagt (se vedlegg 2).

Fra læringsutbyttet i emnebeskrivelsen er det dette som er relevant for denne eksamen:

Studenten:

- har kunnskap om de grunnleggende bokføringsprinsipper i bokføringsloven og kjenner til god bokføringsskikk og de øvrige bestemmelser i regnskapsloven og bokføringsloven
- har kunnskap om regelverket for regnskapsførere og god regnskapsførerskikk, herunder regnskapsførers rolle
- kjenner de mest sentrale virksomhetsprosesser, bokførings- og regnskapsrutiner
- kjenner generelle kontroller og kan reflektere over organisasjonsmessige relasjoner i tilknytning til intern kontroll
- kjenner til hensyn bak outsourcing av regnskapsføring, rammer for ekstern regnskapsføring og god regnskapsføringsskikk samt god bokføringsskikk
- kjenner til forskjeller mellom sunn og usunn organisasjonskultur
- kjenner til hvordan personlige, organisatoriske og eksterne faktorer påvirker holdninger, atferd og beslutninger og praksis, og dermed også operasjonell risiko
- kjenner til hvordan etiske retningslinjer kan utarbeides og anvendes
- kjenner krav til sikkerhet og kontroller i IKT-systemer
- kan gjøre rede for metoder og usikkerhet i regnskapsestimater og foretaksverdi

Pensum/litteraturliste:

Emneplan med hva som er obligatorisk pensum følger vedlagt (se vedlegg 2).

Det er kapittel 3, 11, 23, 27 i læreboken Virksomhetsstyring og regnskapsorganisering av Trond Kristoffersen, som er relevant for regnskapsorganisering. For regnskapsmessig verdsettelse er det boken til Oddbjørn Sættem og Eddie Rekdal, som er relevant.

Undervisning:

Framdriftsplan i emnet følger vedlagt (se vedlegg 3).

I dette temaet i undervisningen er det tradisjonell undervisning med oppgaveløsning, arbeidskrav, tester og veiledning av faglærer.

Forventning til besvarelsene:

ECTS-karakterskala følger vedlagt (se vedlegg 4).

Til klagesensur vedlegges løsningsforslag.

Vedlegg til sensorveiledning (legges ved av administrativt ansvarlig):

1. Oppgavesett
2. Emnebeskrivelse med pensum/litteraturliste
4. Forelesningsplan og/eller timeplan for undervisningen
5. Forklaring av karakterskala, nasjonalt fagråds generelle beskrivelser/krav

SFB14615 Regnskapsorganisering og regnskapsmessig verdsettelse (Vår 2019)

Innholdsfortegnelse

- [Emnet er tilknyttet følgende studieprogram](#)
- [Anbefalte forkunnskaper](#)
- [Undervisningssemester](#)
- [Studentens læringsutbytte etter bestått emne](#)
- [Innhold](#)
- [Undervisnings- og læringsformer](#)
- [Arbeidsomfang](#)
- [Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen](#)
- [Eksamen](#)
- [Sensorordning](#)
- [Evaluering av emnet](#)
- [Litteratur](#)

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i bachelorstudiet i regnskap og revisjon

Valgfritt emne i bachelorstudiet i økonomi og administrasjon, profilering Økonomisk analyse

Valgfritt emne i bachelorstudiet i økonomi og administrasjon, profilering Regnskapsfører

Valgfritt videreføringsemne for andre studenter ved bachelorstudiet i økonomi og administrasjon.

Anbefalte forkunnskaper

Bygger på emnet *Finansregnskap* (10 studiepoeng) og emnet *Videregående regnskap med teori* (10 studiepoeng) eller tilsvarende.

Undervisningssemester

- Bachelorstudiet i regnskap og revisjon: 4. semester (vår)
- Bachelorstudiet i økonomi og administrasjon, profilering Regnskapsfører: 4. semester (vår)
- Bachelorstudiet i økonomi og administrasjon, profilering Økonomisk analyse: 6. semester (vår)
- Bachelorstudiet i økonomi og administrasjon, øvrige profileringer: 4. eller 6. semester (vår).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om de grunnleggende bokføringsprinsipper i bokføringsloven og kjenner til god bokføringsskikk og de øvrige bestemmelser i regnskapsloven og bokføringsloven
- har kunnskap om regelverket for regnskapsførere og god regnskapsførerskikk, herunder regnskapsførers rolle
- har kunnskap om internasjonal regnskapsutvikling, reguleringsorganer m.v.
- kjenner hovedprinsippene for god foretaksstyring, herunder foretakets, styrets, daglig leders og revisors rolle og ansvar overfor eier og andre interessenter
- kjenner til sammenhengen mellom etiske prinsipper, styringsfilosofi og virksomhetens samfunnsansvar
- kjenner til hvordan etiske prinsipper påvirker organisatorisk atferd
- kjenner til formålet, oppgavene og oppbyggingen av regnskapssystemer
- kjenner de mest sentrale virksomhetsprosesser, bokførings- og regnskapsrutiner
- kjenner generelle kontroller og kan reflektere over organisasjonsmessige relasjoner i tilknytning til intern kontroll
- kjenner til hensyn bak outsourcing av regnskapsføring, rammer for ekstern regnskapsføring og god regnskapsføringsskikk samt god bokføringskikk
- kjenner til forskjeller mellom sunn og usunn organisasjonskultur
- kjenner til hvordan personlige, organisatoriske og eksterne faktorer påvirker holdninger, atferd og beslutninger og praksis, og dermed også operasjonell risiko
- kjenner til hvordan etiske retningslinjer kan utarbeides og anvendes
- kjenner krav til sikkerhet og kontroller i IKT-systemer
- kan gjøre rede for metoder og usikkerhet i regnskapsestimater og foretaksverdi

Ferdigheter

Virksomhets- og regnskapsorganisering

Studenten

- kan identifisere, vurdere og forstå risiko i et styringsperspektiv, spesielt operasjonell risiko
- kan anvende metoder for analyse og styring av risiko, d.v.s. anvendelse av COSO rammeverket, med særlig vekt på elementer i kontrollmiljøet/det interne miljø (styrets og ledelsens holdninger til risiko og risikostyring, integritet, etiske verdier, kompetanseutvikling, organisasjonsstruktur, delegering av ansvar og myndighet mv)
- kan anvende regler om rettigheter og plikter og innholdet i god regnskapsføringsskikk, herunder risikoregelverket (forskrift om risikostyring og internkontroll) og hvitvaskingsregelverket
- kan utforme tiltak for å sikre effektiv intern kontroll

Verdsettelse

Studenten

- kan fastsette avkastningskrav for beregning av regnskapsestimater og foretaksverdi
- kan anvende verdsettelsesmodeller for beregning av regnskapsestimater og foretaksverdi

- kan analysere og anvende regnskapsinformasjon til verdsettingsformål
- kan gjøre vurderinger rundt forsvarlig egenkapital

Generell kompetanse

Studenten

- har tilegnet seg nødvendig kunnskap om teorifundamentet, lover, forskrifter og andre sentrale regler innenfor regnskap i privat og offentlig sektor for å kunne utarbeide regnskap med utgangspunkt i regelverkene og bygger på studentens kunnskaper i finansregnskap, finansiering og investering fra studiets første del
- kan formidle sentralt fagstoff gjennom relevante uttrykksformer
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre fagpersoner og bidra til å utvikle god praksis
- kan bidra til nytenkning og i innovasjonsprosesser
- kan reflektere over etiske problemstillinger innenfor faget
- kan se emnet i en større sammenheng i et samfunnsmessig perspektiv

Innhold

- Rutiner og regler for gjennomføring av regnskapsføringen: formelle krav til skatt, merverdiavgift, regnskap, praktisk gjennomføring av innberetning av lønn, arbeidsgiveravgift, skattetrekk, merverdiavgift, intern kontrollsystem for sikring av riktig datarapportering, kontrollmiljø - organisasjonens vilje og evne til å sikre korrekt rapportering
- Verdsettingsmodeller og -metoder for beregning av regnskapsestimer og foretaksverdi
- Fastsetting av avkastningskrav for beregning av regnskapsestimer og foretaksverdi.

Undervisnings- og læringsformer

Forelesninger og selvorganisert gruppearbeid med øvingsoppgaver og innleveringsoppgaver.

Arbeidsomfang

Det forventes at studenten bruker om lag 280 timer på dette emnet.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

Én innleveringsoppgave i gruppe.

Oppgaven må være godkjent før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Individuell, skriftlig firetimers eksamen.

Tillatt hjelpemiddel: godkjent kalkulator og lovsamling til eksamen (se litteraturlisten).

Karakterregel: A-F.

Sensorordning

En intern og en ekstern sensor, eller to interne sensorer.

Evaluering av emnet

Tilbakemelding fra studentene våre er avgjørende for at vi skal kunne tilby best mulige emner og studieprogrammer. Dette emnet evalueres fortløpende i dialog med faglærer og gjennom skriftlig emneevaluering. Resultatene behandles av studieleder i dialog med studenttillitsvalgte og faglærere. Lokalt utvalg for utdanningskvalitet (LUKU) følger opp studentevalueringene ved avdelingen.

Litteratur

Litteraturen er sist oppdatert 28.11.2018.

Bokføringsloven, DnR forlaget, siste utgave

Kristoffersen, Trond (2014 eller nyere utgave). Virksomhetsstyring og regnskapsorganisering, Bergen: Fagbokforlaget.

Kristoffersen, Trond. Virksomhetsstyring og regnskapsorganisering - oppgaver og løsninger. Fagbokforlaget.

Sættem, Oddbjørn. Finansregnskap og verdsetting (måling, rapportering og analyse), siste utgave, Los Forlag.

Artikkel: Mamelund, Erik (2009): Revisjon av usikre estimater og virkelig verdi, Praktisk Økonomi & Finans, 25 (4). <http://www.idunn.no/pof/2009/04/art06>

Revisors håndbok, Fagbokforlaget, siste utgave.

"Ulike verdsettelsesmodeller", Eddie Rekdal (hefte som publiseres på læringsplattformen).

Alt materiale som publiseres på høgskolens læringsplattform og/eller deles ut i forelesninger er også pensum.

SFB14615 Regnskapsorganisering og regnskapsmessig verdsettelse

Foreleser: Høgskolelektor Asbjørn O. Pedersen

Innhold

Emnet gir en oversikt over og innføring i sentrale elementer og bestemmelser knyttet til behandling og registrering av transaksjoner og virksomhetshendelser, regnskapsorganisering og intern kontroll, herunder regnskapsførers rolle og god regnskapsføringsskikk.

Læringsutbytte

Etter å ha gjennomført dette emnet skal studenten:

- kjenne hovedprinsippene for god foretaksstyring herunder styrets, daglig leders og revisors ansvar
- ha kunnskap om de grunnleggende bokføringsprinsipper, bokføringslov og god bokføringsskikk
- kjenne regelverket for autoriserte regnskapsførere og god regnskapsføringsskikk, herunder regnskapsførers rolle og ansvar, risikoregelverket og plikter iht. hvitvaskingsregelverket
- kjenne og kunne reflektere over organisasjonsmessige relasjoner i tilknytning til intern kontroll
- kjenne krav til sikkerhet og kontroller i IKT-systemer
- kjenne de mest sentrale virksomhetsrutiner
- kunne identifisere, vurdere og forstå virksomhetsrisiko
- kunne anvende COSO - modellen for risikoanalyse og virksomhetsstyring
- kunne utforme tiltak for å sikre effektiv intern kontroll

NB! For å kunne avlegge eksamen må man ha besvart 1 case (innleveringsoppgaver). Disse besvares i grupper. Innlevering av casen er senest 29. mars kl. 1200 i resepsjonen.

Første forelesning er fredag den 18. januar.

Faglærer er å treffe på telefon:

91 11 71 18 (mobil)

eller på mailadresse asbjorn.o.pedersen@hiof.no

Se mer informasjon om emnet på høgskolens hjemmeside

<https://www.hiof.no/studier/emner/oss/2019/var/sfb14615.html>

<i>Uke</i>	<i>Dato</i>	<i>Tidspunkt</i>	<i>Auditorium</i>	<i>Foreleser</i>	<i>Temaer</i>	<i>Lærebok</i>	<i>Oppgavebok</i>
3	18.1	1215-1400	1	AOP	Intro og oversikt	Kapittel 1-3	Del I (kap 1-2)
4	25.1	1215-1400	1	AOP	Intern kontroll; komponenter og ansvar	Kapittel 4-5	Del III (kap 6)
5	1.3	1215-1400	1	AOP	Bokføringsregler mv.	Kapittel 6-10	Del II (kap 3)
6	8.3	1215-1400	1	AOP	forts.		
7	15.3	1215-1400	1	AOP	Regnskapsførerregl er	Kapittel 11-12	Del II (kap. 4)
8	20.2	0915-1400	1	Eddie Rekdal	Verdsettelse		
8	21.2	0915-1400	2	Oddbjørn Sættem	Verdsettelse		
8	22.2	0915-1400	2	Oddbjørn Sættem	Verdsettelse		
9	1.3	1215-1400	1	AOP	Regnskapsførerrege lverket forts. + revisorollen	Kapitel 13-14	Del II (kap. 5)
10	6.3	0915-1400	1	Eddie Rekdal	Verdsettelse		
10	8.3	1215-1400	1	AOP	Intern kontroll; risikovurdering og virkemidler	Kapittel 15-17	Del III (kap 7)
11	15.3	1215-1400	1	AOP	Intern kontroll; risikovurdering og virkemidler	Kapittel 15-17	Del III (kap 7)
12	22.3	1215-1400	1	AOP	Virksomhetsrutiner og intern kontroll - intro	Kapittel 18-19	Del IV (kap 8)
13	29.3	1215-1400	1	AOP	Virksomhetsrutiner og intern kontroll - områder	Kapittel 20-21	Del IV (kap 9- 10)
14	5.4	1215-1400	1	AOP	Virksomhetsrutiner og intern kontroll - områder	Kapittel 22-25	Del IV (kap 11- 14)

15	12.4	1215-1400	1	AOP	Økonomisk kriminalitet/hvitvaskning	Kapittel 26-27	Del V (kap 15)
----	------	-----------	---	-----	-------------------------------------	----------------	----------------

Vedlegg 4 til sensorveiledning emnet regnskapsorganisering og regnskapsmessig verdsettelse januar 2020

1) ECTS-karakterskala:

F – stryk. Svarer ikke på oppgaven; ingen bedriftsbeskrivelse, problemstilling, løsninger eller refleksjon; eller kan masse, men om et helt annet fag; svært ufullstendig. Mangler attest eller referanseliste. Kommer ikke til muntlig.

E - akseptabelt. Svært generelle betraktninger, store mangler, som: overfladisk bruk av teori rotete bedriftsbeskrivelse, ulogisk problemstilling, overlappende løsningsforslag, ingen drøfting mellom løsninger, foretar ikke noe begrunnet valg; i del C ingen refleksjon, mer en fortelling om "så gjorde vi så...."; de ulike delene av oppgaven henger ikke sammen. (Prestructural: The student has not understood the point). Har med sluttattest. Dårlig referanseskikk.

D - nokså godt. Generelle betraktninger; ubalansert og gjennomgående svak, men glimter til i noen deler av oppgaven slik at ikke alle delene preges av følgende: overfladisk bruk av teori, rotete bedriftsbeskrivelse, ulogisk problemstilling, overlappende løsningsforslag, ingen drøfting mellom løsninger, foretar ikke noe begrunnet valg; i del C ingen egentlig refleksjon, mer en fortelling om "så gjorde vi så..."; de ulike delene av oppgaven henger ikke sammen (Unistructural: One or a few aspects of the task are picked up and used (understanding as nominal). Har med sluttattest. Dårlig referanseskikk.

C- godt. Godt gjennomført, men med noen svakheter; kan gjengi relevant teori og i noen grad bruke den til en informert drøfting; konsis bedriftsbeskrivelse med informasjon som er relevant for oppgaven; avgrenset og tydelig problemstilling, løsningsforslag og valg, noe ujevn i argumentasjon og drøfting; stort sett sammenheng mellom de tre delene; i del C i det minste enkelte gode innsikter om egen læring. (Multistructural: Several aspects of the tasks are learned, but are treated separately). Har med sluttattest. Stort sett gode referanseskikk.

B - meget godt. Stor bredde, dybde, og relevans av teori og evner å bruke den, ikke bare gjengi/parafasere; konsis bedriftsbeskrivelse med informasjon som er relevant for oppgaven; klar, interessant og bedriftskritisk problemstilling, løsningsforslag og valg; logisk og uttømmende drøfting; integrasjon mellom de tre delene; i del C gjennomgående refleksjon om egen læring, av hva og på hvilke måter. (Relation: The components are integrated into a composed whole, with each part contributing to the overall meaning, (understanding as appreciating relationships). Har med sluttattest. Feilfri referanseskikk.

A – fremragende. Stor bredde, dybde, og relevans av teori og selvstendighet og original bruk av den i drøftingen; konsis bedriftsbeskrivelse med informasjon som er relevant for oppgaven; klar, interessant og bedriftskritisk problemstilling, løsningsforslag og valg; logisk, uttømmende og velfundert argumentasjon og drøfting; integrasjon mellom de tre delene; i del C gjennomgående refleksjon om egen læring, av hva og på hvilke måter. (Extended abstract: The integrated whole at the relational level is reconceptualized at a higher level of abstraction, which allows generalization to a new topic or area or turned reflexively on oneself, (understanding as far transfer or metacognition). Har med sluttattest. Feilfri referanseskikk.

(Kriterier på engelsk fra Biggs, J. 1996. Enhancing teaching through constructive alignment. Higher education 32: 347-364).

Vedlegg 1 til sensorveiledning emnet regnskapsorganisering og regnskapsmessig verdsettelse januar 2020

Oppgave 1 (12,5 % - 30 minutter)

Alle som har regnskapsplikt etter regnskapsloven, har bokføringsplikt etter bokføringsloven. Det samme gjelder de som har plikt til å levere næringsoppgave etter likningsloven eller omsetningsoppgave etter merverdiavgiftsloven.

Spørsmål a)

Redegjør kort om kravene til dokumentasjon av slag av varer og tjenester.

Spørsmål b)

Redegjør kort for dokumentasjon av utlegg for ansatte.

Oppgave 2 (12,5 % - 30 minutter)

Forskrift om risikostyring og internkontroll av 22.09.08 nr. 1080, er en forskrift som omhandler krav til et foretaksansvar for å ha gode interne rutiner for å styre og kontrollere virksomhetens drift og risiko.

Selskap som er underlagt denne forskriften er type selskap som behandler data for mange brukere i samfunnet, og dermed har samfunnet et større behov for at denne typen selskap ikke får kritiske driftsutfordringer gjennom mangelfull styring og kontroll.

Spørsmål a)

Hva er risikostyring?

Spørsmål b)

Redegjør kort for hvilket ansvar daglig leder har når det gjelder hvitvasking etter denne risikostyringsforskriften.

Oppgave 3 (12,5 % - 30 minutter)

- a) Redegjør kort for hovedmålsettingen med lønnsrutinen.
- b) Hvilke kvalitetskrav stilles kostnadene i lønnsrutinen?
- c) Hvilke kvalitetskrav stilles til gjeldspostene i lønnsrutinen?
- d) Manglende eller unøyaktig betaling av forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift er en av risikoområdene i lønnsrutinen. Hvilke kontrolltiltak vil du gjennomføre for å redusere dette?

Oppgave 4 (12,5 % - 30 minutter)

- a) Og en kort definisjon av hva intern kontroll er.
- b) COSO 2 skiller seg fra COSO 1. Redegjør kort for hva dette skillet er.
- c) Redegjør kort for hva helhetlig risikostyring innebærer.

Oppgave 5 (25 % - 60 minutter)

Fra årsregnskapet for 20XX for **BOTNOPP AS** er følgende tall hentet ut (i hele 1 000):

	20XX
Resultatregnskap	
Inntekter	78 750
Driftskostnader	-58 750
Driftsresultat før avskrivninger (EBITDA)	20 000
Avskrivninger	-7 245
Driftsresultat (EBIT)	12 755
Netto finans	-1 470
Resultat før skatt	11 285
Skatt	-2 483
Årsresultat	8 802

	31.12.20XX
Balanse	
Anleggsmidler (bygninger)	35 000
Omløpsmidler	43 750
Bankinnskudd (finansielle poster)	6 300
Sum eiendeler	85 050
Egenkapital	51 625
Rentefri gjeld	9 625
Rentebærende gjeld	23 800
Sum egenkapital og gjeld	85 050

Følgende opplysninger foreligger:

Årlig investeringsbehov: 4 250. Årlig behov økning i arbeidskapital: 1 475. Årlig vekst: 0 %.

Totalavkastningskrav (WACC): 9 %. Egenkapitalavkastningskrav: 8 %

Skattesats i 20XX: 22 %. Forventet fremtidig skatt: 22 %.

a) Foreta en verdsettelse av selskapets aksjer (egenkapitalverdi) basert på en så grundig analyse som mulig.

Eneieren av selskapet har foretatt en del undersøkelser i markedet og kommet fram til at hun ønsker å selge dersom hun oppnår EV/EVITDA på 7,0.

b) Beregn hvilken pris eieren forlanger for aksjene.

Markedsverdien til selskapets bygninger er anslått til 65 millioner kroner. Forutsett at saldoavskrivningssats for bygninger er 2 % og at selskapets avkastningskrav knyttet til utsatt skatt er 6 %.

c) Beregn substansverdi for selskapet. Bruk nåverdimetoden ved beregning av latent skatt.

d) Beregn goodwill i selskapet dersom eieren oppnår prisen i a).

Du får opplyst at av ikke rentebærende gjeld utgjør utsatt skattegjeld 1 760. Utsatt skattegjeld knytter seg i sin helhet til bygninger.

e) Beregn substansverdi for selskapet. Bruk nåverdimetoden ved beregning av latent skatt.

Du får opplyst at av utsatt skattegjeld skatt på 1 760 knytter 1 232 seg til bygninger og resten til varebeholdninger.

f) Beregn substansverdi for selskapet. Bruk nåverdimetoden ved beregning av latent skatt.

Oppgave 6 (25 % - 60 minutter)

Vedlegg: Formelark.

a)

Hva menes med *realverdi*?

Redegjør for hvordan realverdi beregnes.

I tider med prisstigning er investorer opptatt av å måle det reelle resultatet. Hva menes med *reelt resultat*?

Det er to syn på hvordan reelt resultat bør beregnes. Redegjør for de to synene.

En investor stifter et aksjeselskap i slutten av år 0 og skyter inn en egenkapital på 8 millioner. Etter stiftelsen finner det ikke sted nye egenkapitaltransaksjoner. Selskapet følger IFRS-regelverket og utarbeider finansregnskapet etter den verdibaserte modellen. Vi har disse opplysningene for de tre første årene:

	År 0	År 1	År 2	År 3
Årsresultat i finansregnskapet (Bunmlinjen)		240 000	329 600	428 480
Konsumprisindeksen 31.12	180,000	188,800	194,616	204,346

b)

Beregn investorens reelle resultat for hvert av de tre årene, og for treårsperioden sett under ett.

Vis til ditt svar på deloppgave a, og presiser hvilket syn du har lagt til grunn for beregningen. Forklar hva de reelle resultatene som du har beregnet, måler.

c)

Beregn den nominelle avkastningen i prosent som investoren har oppnådd i år 2.

Beregn den reelle avkastningen i prosent som investorens har oppnådd i år 2.

d)

Anta at investoren for sin egen del setter opp et resultatregnskap etter egenkapitaljusteringsmetoden. Sett opp dette resultatregnskapet for år 2, og forklar hvilken informasjon det gir til investoren.